

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ

Պուկարից համար

Տարեկան ֆր. 10

Հեցամսեայ " 5

ԿԱՆԻՒԿ

20

ՍԱՆԴԻՍ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ

Արտասահման

Տարեկան ֆր. 12

Հեցամսեայ " 6

ԿԱՆԻՒԿ

20

ՍԱՆԴԻՍ

ՀԱՆԴԵՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԶԱՒԵՇՏԱԿԱՆ

Կը հրահարակոյի հարաք օրերը: Մա-
նուցման տողը 10 Մանդիտ: Եկու թ/ո ա-
նայ հրահարակուած թերթը 40 Մանդիտ:
Զհրահարակուած գրութիւնը եւ յսրոյի:

Հասցե
DIRAN PAPA ZIAN
RUE DRAGOMAN K. STEPAN
(BULGARIE) VARNA

ՎԵՐՋ Բ. ՏԱՐԵՇՐԶԱՆԻ

Ներկայ թուով «Հայելի» իւր Բ. տա-
րեշրջանը կամրողջացնէ և այս առթիւ կը փու-
թայ շնորհակալութիւն յայտնել այն հա-
մակրանայ համար, զոր երկու տարի շարուն-
ակ վայելցեց իւր սիրելի բաժանորդներէն, ու-
րոնք սիրայօժար վճարեցին, առանց աւելի
տալու հրապարակային ազգարարութեանց:

«Հայելի» յառաջիկայ Գ. տարեշրջանին մէջ
ալ միեւնոյն ուղղութեամբ, այսինքն առանց 4-5
տեսակ կուտակցութիւններէ մէկուն հոսան-
քէն բռնուելու, պիտի շարունակէ մատնանիշ
ընել ընկերական և ընտանեկան կեանքի մո-
լութիւնները, յարգելով միշտ անձնականու-
թիւնը, ամենեւին կարեւորութիւն չի տալով
այն անտեղի դիտողութեանց, որոնք ընդ-
հանրապէս փոքրիկ ցաւ ունեցող ձրիաճարակ-
ներու կողմէ կուգան, վասն զի շատոնց ի
վեր գիտէ թէ՛ հիւանդին բիւքին համեմատ
դեղ չի տուող բժիշկի կամ վիրաբուժի մը
պէս՝ հրապարակագրին, մանաւանդ երգիծա-
բանական հրապարագրի մասին ալ շարախօ-
սողները շատ կըլլան:

Ազգային անզուգական երգիծարան ող-
բացեալ Պարոնեանի վիճակը աչքի առջև է,

ալ օւրիշներուն խօսքը կըլլայ: Հոս առի-
թը կը ներկայանայ յիշել թէ, Պարոնեան
երկու տարի «Խիկար»-ը չի կրցաւ կանոնաւորա-
պէս շարունակել, որովհետեւ խաւարածիւ
Ազգային Զօջերը կրակ կտրեցան ու մէջ-
միջոց ձեռք առին անոր բաժանորդները պակ-
սեցնելու. ու «Ազգային Զօջեր»-ու երեք հա-
տորիկները, որոնք 500ական օրինակ տը-
պագրուած էին այս տողերը գրողին ձեռքո-
վը, Պարոնեան չի կրնալով 200 հատէն ա-
ւելի ծախել 5ական զրուշի. վերջ ի վերջոյ
ստիպուեցաւ մնացածը իրարու վրայ հատը
20 փարայի վաճառել Մէրճանի շուկան Աշ-
տեան գրավաճառին, որ հեղինակին մեռնե-
լէն ետքը քիմեայի պէս սկսաւ հատը 20
դահեկանի ծախուիլ: Խեղճ Պարոնեան ըս-
տիպուեցաւ նաեւ Պահչէ գաբուի մաքսատան
մօտերը կեսարացի լուբիաի վաճառականի մը
քով գրագրութեան մտնել, ամսական 400
ղրուշով, ու այդ վաճառատան տակի նկուղը
ըլլալով իր գրասենեակը, տեղւոյն խոնաւու-
թենէն թոքախտը շահեցաւ, ու թէեւ հա-
մակրելի Տպագրիչ Նշան Պերպերեան խիկա-
րի տպագրութիւնը իր վրայ առնելով փոր-
ձեց զայն շարունակել, բայց աւագ, չի կըր-
ցաւ աւագ տանիլ, սրովհետեւ, այսօր Պա-

րոնեանը մինչև երկինք բարձրացնող այն առանձին ընթերցողներէն 300 հոգի չի գրաւնուեցաւ տպագրութեան ծախքը հոգալու եւ գոնէ քիչ մ'ալ առողջութիւնը նոր խանդարեալ հիւանդ հեղինակին օգնելու :

Ըզգին մէկ հատիկ երգիծաբանը մէկ քանի ազգայնաց կողմէ նպաստներ ընդունեցաւ այն վայրկեանին, երբ ինք անկողնոյ մէջ դառն ցաւերով կը տառապէր եւ բժշկութիւնը անոր մահը վճռած էր : Աւ ի՛նչ կարժէին այս նպաստները օրհաս հիւանդի մը համար, որ զանոնք վայելելու կարողութիւնը չունէր : Տեղը չէ՞ յիշել «Գնա՛ մեռիր, եկուր սիրեմ'որ :

Տաճկահայ հրապարակագրին, բանաստեղծին, գեղարուեստի եւ կրթական պաշտօնէին վիճակեալ այս վերջնական տխուր պատկերը միշտ աչքի առջև ունենալով, կը յստանք սակայն թէ մեր արտասահմանի մէջ ունեցած ԱԶԱՏԱՄԻՏ րաժաննորդաց շնորհիւ պիտի կարենանք «Հայելի»-ն շարունակել :

* *

Մինչև 102րդ թիւը առնող ու չի վերադարձնողը բաժանորդ կը համարուի :

ԿԱՐԿՏԱՆ

«Կարգացինք Պ. Վարդօի Առաջին եւ վերջին պատասխանը, որուն աւելի կը վայելէ կարկտան ըսել քան թէ պատասխան :

Մեր Պարոն Թոգուածագիրը կըսէ թէ, իր գրածները խեղաթիւրուած են, ընդհանրապէս, ամբողջ նախադասութիւններ որոշակի գրուած ըլլալով, խեղաթիւրուած չեն : Դարձումի 102րդ թիւը ձեռքերնիս է, ու եթէ հիմա նոյն յօդուածը խեղաթիւրել ուղղով մը կայ, այն ալ նոյն ինքն Պ. Թոգուածագիրն է :

«Հայ յեղափոխականը այդ պատճառով էլ իր հարաւորները ողորակի աչքի կողմը ողղեց, հոգ չէ՛, հայ ժողովուրդը շատ է անցունել, դուք էլ մասնակից եղէ՛ք հասարակաց պատահասին, դուք էլ ՏԱՆՁՈՒԵՑԷ՛Ք անբողջ հայրութեան հաւատ :

Երկու օրուան ուսանողն անգամ կը վկայէ թէ այս խօսքերը անհատի մը կողմէ յայտնուեցին անձնական կարծիքին ձեռով կամ ոճով :

Վերջում չեն, այլ՝ ինչորոշ մէջ գործոն դեր ունեցող պաշտօնական անձնակազմի մը մը պէս մէկուն յայտարարութեանը կը նմանին : Եթէ Պ. Եօգուածագիրը նոյն նախադասութիւնը «մենք կը կարծենք թէ ուրիշ սխալ ըլլաւ, այն ատեն ինչորոշ կը փոխուէր, այն ատեն պիտի համոզուէինք թէ դա իր անձնական կարծիքն էր եւ ոչ թէ ի գիմաց ընդհանր յեղափոխականին ըսուած : Պ. Խոսքագրականը պէտք է գիտնար թէ այդ կերպ գրուածքին ընթերցողը մարդաբանական ոգի չունէր իր — Եօգուածագիրն — չըսած կամ չի կրնալ ըսածը հասկնալու :

Պ. Վարդօ, որ հիմա իր անձնական թերթը ունի, որուն մէջ կրնայ երկար բարակ գրել, ինչո՞ւ ինչորոշ չուտ մը գոցել կաշխատի եւ ժամանակ չունի իր իրաւացի թղթաղվելու կըսէ : Խմբագրապետ Պ. Վարդօ, (°) իր յարուցած ասանկ կարեւոր մէկ խնդրովը զբաղվելու ուրիշ ի՛նչ ստիպողական գործ ունեցած կրնայ ըլլալ : Եթէ իր ընթերցողներուն համար կարգ մը միօրինակ եւ երկայնապատում ձանձրացուցիչ Փ. Պոլիսեան եւ այլ թղթակցութիւններէ աւելի շահեկան չէր գտնէր գոնէ քիչ մ'ալ այս յարուցած խնդրովը զբաղվելու, ուրեմն ինչո՞ւ զայն հրապարակ բերաւ : Նախադարձակ խմբագրի մը այս ընթացքը արդարանայի՞ է : Պ. Վարդօ իր այդ առաջին եւ վերջին պատասխանովը մինակ փոքրաթիւ իրենցներին միթիւրանք տուած եղաւ, հասարակութեան մեծամասնութիւնը գոհ չի մնաց այդ բացատրութենէն : Մինակ իրենցներին կըսենք, որովհետեւ Պ. Եօգուածագիրը ինքն ալ համոզուած ըլլալով որ այդ բացատրութիւնը գոհացուցիչ չէ եւ մէջէն չի պիտի ելնուի, ժամանակ չունենալով իրաւացի թղթաղվելու կարկտանով մը կը փութայ հրապարակէն կրճիկը դնել :

ԾԱՆՕԹ

(°) Այս անունը գաղտնիք մը չէր որ զինքը սարսափեցնելու (?) համար հրապարակ հանած ըլլանք : Այն յօդուածը ՎԱՐԴՕ ըստ ստորագրութիւնը կը կրէր ու մենք ալ ըստ օրինի պարտաւոր էինք խօսքերնիս անոր ուղղելու եւ մինչեւ իսկ ներելի էր մեզ Խոսք Առաջինի ալ ըսել ըստ իւր երկկողմեան այցեւորման, որ հրապարակին վրայ կը պատի :

գէլ կիւղել գարնավալ եաբաւնը՝ մը :

— Հէլպէթ չոգ ետրէ կէզտիք...

«Ի՞նչ ետրտընըլ :

— Հիշ, էվտէն պիլէ տիշարը չըգ-
մատըգ :

— Գոյաւ... սահի՛հ մի սէօյլէ-
յորսուն մօրօ, եօգսա էնքաս մը :

— Ա՛հ, նէ՛ էնքաս օլաճագ :

— Ամաւտա բաբին իմիշտինիզ հա՛,
պիր թագըմ գօճասընա վէ չօճուգլա-
րընա քօնեազ ըլա գարընըգ շարապ ի-
չիրիզ եաթըրտըգտան սօնրա մասկա օ-
լուպ տըշարը չըգանլար գասա՛ր տա
մը ճէսարէթինիզ եօգ ըմըլ :

— Նա՛նըլ, նա՛նըլ :

— Հաթտա պիր իքի սաաթտան
սօնրա ուլանըպ՝ պապալը օղուլու հէփ-
չիճիի տէ օղուլուճու գարը կիպի էվտէն
էվէ տուտուլարընը արամըշլար :

— Աման պիր եաշա տահա կիր-
տիմ, նէ՛ թօհաֆ շէյ :

— Դու պիր շէյ տէյիլ, կիւնլէրի
կայէթ եագլաշմըլ օլան պիր համիլէ
գատըն տա մասկա օլուշ, ըասթ կէլէն
եալան զանն իտէրէք՝ պաշլամըշլար
գարնընա վուրմայա, նիհայէթ, ճան
աճըսընտան մէճպուր օլուշ եարը եօլ-
տա մտտիտընը չըգարըպ էվէ գաշմայա :

— Ահ, ինանմամ, եալան սէօյլէ-
յորսուն, էօյլէ շէյ օլուր մու :

— Իսպաթ իտէրիմ, մօրօ, իսպաթ
իտէրիմ, կէլ 4ինճի ուլապրա կիտէլիմ :

— Այ, օ նէ՛ չիրքին շէյ :

— Գարնավալ տէյիլ մի, չիրքին
շէյլէր այըպ սայըլմազ ըմըլ, Աղբարը-
մըն կակավուզ եէնի օրթաղըտա պիր
էվէ մըսաֆիրլիյէ կիթմիշ, օ արա պիր
թանըտըգ մասկալը կէլմիշ, պիր ազ եօր-
կուկուզ ալըն տէյի, ըուպասընը չը-
գարմըշսա՝ պիզիմ կակաուզ օնուն ըու-
պասընը կիյինմիշ վէ մասկասընը տա
եիւղիւնէ թագըպ՝ սօգաա չըգմըլ, ան-
ճագ, սագալը մասկատան տըշարը գալ-
մըլ օլուղընտան, քիմ օլուղընտա հէր-

քէս աննամըլ վէ պաշլամըշլար, իսմինի
վէրէրէք չաղըրմաղա :

— Էյ նիշին սագալը մասկատան
տըշարը գալըյօր :

— Ահ, սագալըն քէյֆինին քէհ-
եասը տէյիլին ա՛, մտտա ալթընտա
սագլանմազ իսթէմէյօր :

— Ճանըմ, հիշ էօյլէ շէյ օլուր մու :

— Աննայամամտըն մը մօրօ, մաս-
կա ուֆագ, սագալտա պէօյիւք օլուր-
սա, տըշարը տիւշմէ՛զ մի :

— Հա՛, հա՛, հա՛, աման շիմտի գա-
թըլըրմ կիւլմէտէն :

— Դու պիր շէյ տէյիլ, պիր գաշ
թանէ ուզուն պօյլու միւսիւլէր՝ գատըն
գըլաֆէթինէ կիրմիշլէր իտի, ֆագաթ՝
եիւղլէրինէ մասկա գօյմայըպ՝ պիր ին-
ճէ թիւլ էօրթմիւշլէր, պու թիւլին
ալթընտան պըյըգլարը վէ գարա եիւղ-
լէրինին իսթիւնէ՛ գըրմըղը պօյա սիւ-
րիւնմիւշ սըֆաթլարը աբաշիքիար կէօ-
րիւնիպ թանըլըյօրլար ըտը, վէ պուն-
լարը կէօրէնլէր՝ «թօհումա կիթմիշ սա-
լաթալըգլար կէչիյօր» աէրլէր իտի :

— Այ, տէլի՛ մի նէ՛, օնլար նի-
շին մասկա գօյմամըշլար :

— Էլլի սանդիմ մասկա թէզկէրէ-
սի փարասընը վէրմէմէք իչիւն :

— Ահ, օ նէ՛ մասկարալըգ, 100
փարա իչին էօյլէ շէյ օլուր մը :

— Նէ՛ շաշըյօրսըն մօրօ, մասկա-
րա օլմագ գօլա՛յ շէյ մի զանն էթտին :

— Էյ պունլար քէնտիլէրինէ «թօ-
հումուզ սալաթալըգ» տէյէնլէրէ հիջ
պիր ճէվապ վէրմէյօրլար մը :

— Ճէվապ վէրմէզ քի, հէրիֆ
մասկարա օլմուշ, հէր շէյէ գաթլանա-
ճագ տըր :

— Մատէմ քի պըյըքլարընը կէօս-
թէրիյօրլար, պարէ կէօղլէրինէ պիրէր
մավի կէօղլիւք գօյուպ թանըլմասընլար,
օլմա՛զ մը :

— Օլմազ, մասկարալըք տըր պու,
սէնէտէ պիր կիւն տիք :

— Տօղրուոռ, սէնէնին 364 կիւն, լէրինտէ նամուսու տարիքսինտէ եւշա- տըգտան ոօնրա՝ պիր կիւնին իշինտէ ալէմէ պու եօլտա պիշիմիզ սուրէթտէ կէօրինինալ վէ ճիտտի մասկարա օլմագ պէնիմ իշինն տէյիլ տիր:

ՀԱՅԵԼԻ

ԿԻՄ

ՄԱՆԱՆԱ

Տեսարանը կը ներկայացնէ Հայա- Շատ քաղաքի մը սուաջնակարգ սրճա- րաններէն մին, ուր խումբ մը երիտա- սարդներ հաւաքուած են. ատոնք կը պատկանին այն դասակարգին, որ լրագ- րաց միջոցաւ լսարաններ, խօսարան- ներ, ընթերցարաններ ու նուագահան- դէսներ ունենալնուն վրայ ի ձայն փո- ղոյ և սրնգի գողուով դուռով հանելով կը պարծենան:

— Պարոն Վահան, բօսթա տաղըլ- մը՞ն մը.

— Էվլէթ.

— Տէմէք Հայելի կէլմիշ տիր կէթիրին պագալըմ.

Ուրիշ պարոն մը. — Ավֆ իտէրսին միւսիւ Զըթ չըթ, պէն օգույաճաղըմ, եարըմ սաաթ տըր պէքլէյօրըմ.

Անդիէն ուրիշ մը. — Հայըր, միւսիւ Բըթ բըթ, պէն օգույաճաղըմ.

Տարիֆոս մեկը. — Պէն տէ օնա պէք- լէյօրըմ. (սրճարանապէսին) գա՛րտաշ, պիր «Հայելի» օգույաճաղ իշինն միւշթէ- լի պէշ օն սաաթ պէքլէմէլէ՞ մի տիր. մատէմ օգույաճաղ պու դատար արգու իտէն վար, իբի նիւսիսէ կէթիրթմէլի:

— Էյլ ամա, փարայը քիմ վէրէ- ճէք. գօճաման Շէհրմիշէ հէփա **Պիր** թանէ կէլիյօր. օ տա՛ միւսիւ *** նին սայէ- սինտէ, վէ տէյէպիլիրիմ քի՛ տահա քէն- տիսի օգույաճաղտան էլտէն էլէ կէզէյօր.

պունտան գալը պէշմտէն էվէ տէ կէզէ- ճէք տիր:

Անկիւնէն ուրիշ մը. — Պէ ճանըմ, էվտ, ն էվէ կէզտիրմէյի եարը- նա պրագըն, շիմտի շու կազէթայը վէ- լին քի պիր կէզտէն կէշիթէյիմ:

Սրճարանին մշակը. — Աճէլէ էթ- մէյին. նէօպէթ Մընըպ օղլունուն տըր, օ ատամճաղ թամ պիր սամթ տըր պէք- լէյօր:

ԱՆՑԱՐԴ

Բոժ. — Մեր կողմէն «Օրինակելիք» թերցասիրութեան բարենիշ մը ալ լսարան, խօսարան, ու նուագահան- դէսի պարոններուն:

ԳԸՍԳԱՆՔ ԳՕՃԱ

ԿԻԼԻԻՆՃԼԻԻ ԳՕՄԷՏԻ ՊԻՐ ԲԷՐՏԷ

(Կէյէն նիւսիստան)

Ճիօ. — Պույու բառնլար միւսիւ:

Էրք. — Շէյլէ առկէր կիպի եիւրիւ պագալըմ.

Ճիօ. — Իշթէ պու օլմատը.

Էրք. — Հայտէ, եիւրիւ տէյօրըմ սանա:

Ճիօ. — (սրճարանապէսին) Իշ- թէ միւսիւ, առկէր կիպի եիւրիւյօրըմ:

Էրք. — Եյլէ քէքլէք կիպի տէյիլ, տօղըմ եիւրիւ:

Ճիօ. — (հէնսի) Էհ, նէ օլուրսա օլ- սուն. (եիւրիւ իֆէն պասուսի սիշէր, Էր- ֆօլէ ալըր.)

Էրք. — Պու նէ՞ պու պասթօն քի- մի՞ն. (մասամ շաշըրըր կիպի):

Ճիօ. — Շէյ. էֆէնտիմ. Պրի...

Մատ. — Սիղին տէյիլ մի միւսիւ, կէչէնլէրտէ սիղին իշին Պօնմարշտէն պէն ալտըմ, հալ պու քի ունութտըմ սիղէ պիւտիրմէյէ:

Էրք. — (պասուսուս գօղաշարագ) Պու նէ. էնֆիյէ գօղույօր.

Ճիօ. — (գօղար) Էէնֆիյէ մի գօ- գույօր. հէփշիւ:

ՅԱՂԱԳՍ

ՋԵՆԵԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵՂԾԱՐԱՐԻ ԹԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ

Ա. Փոփր Դպրոցի

Բ. Միջնակարգ Դպրոցի

Գ. Առաջ Դպրոցի

ԵՐԿԱՍԻՐԵԱՑ

ԲՈԺՈԺԻԿ

ՄԱՍՆ Ա

Աստիճան Փոփր Դպրոցեան

Նախ քան զամենայն, բերեն զձեռնագրերին 'ի գիշերի' 'ի գարնաշրատուն և կամ 'ի վերնատուն մի ճաշարանի, ուր հաւաքեալ լինիցին անդէն անդամս գործոնս, նախագահութեամբ երիցագունին իւրեանց, որ բազմեալ կայ աջակողմեան անկիւնն, շրջապատեալ իւրսարօքն: Խորտաւիպեր երկուք ամեն զընծայացուն աստղի նախագահին, ասելով.

— Ո՛վ տէր, խնդրէ 'ի քէն խարտաւիպութիւնս մեր, զի զտիրացու (այս անուն) յորովայնէ ընտրեալն բարձրացուցանիցես մեզ յաստիճան փոքր Դպրութեան:

Նախագահն՝ նշանացի հրամայելով ընծայելոյն 'ի ծունր իջանել, բանայ զօրինակ գիրքն և հարցանէ.

— Գիտէ՞ք, զի արժանաւոր է, թէ ո՞ր պիտի է.

Խառնախաղիկը. — Ա՛յնչափ, որքան մարդկային տկարութիւնս տայ մեզ ճանաչել. գիտեմք և վկայ եմք սորա արժանաւոր գոլառի . . . առաւ փախաւութեան և 'ի գարաշուութեան:

Նախագահը. — Եւ գիտէ՞ք թէ կամաւորութեամբ եկեալ է յայս կարգ, եւ յօժար կամօք յանձն առնու գլուծ. . . մեր:

Խառն. — Հայր սո՛ւտ, կամօք և յօժարութեամբ սրտի իւրոյ եկեալ է և ոչ թէ 'ի հարկէ ումեքէ.

Նախա. — Այսպէս ասաց տէրն մեր

Նաղարէկ. եկայք խաղալ անհայն . . . կուտաւորեալք և ես հանգուցից զձեզ: Արդ, վերստին հարցանեմ թէ՞ թողեալ է զամենայն հոգս զբաղմանց աշխարհիս, խանութից եւ թէզկեահից. զի ոչ կարէ մարդ երկուց անբանց ծառայել:

Խառն. — Այո՛, տէր նախագահ, թողեալ է եւ յանձն առնու ֆիլոսոֆիոյ հոգին կեղծարարութեան, զոր պատիւաւրս ճաշակեցէ:

Նախ. — Եանձն առնու կատարել զամենայն հրամանս մերոց և կալ ըստ կանոնի:

Խառն. — Այո՛, յանձն առնու լուծանել զհրամանս կամ հակառակ առաջնոցն կալ:

Նախ. — Ուրի՛ հմտութիւն 'ի հարկին 'ի կեր' արկանել զիւրմըն զըզմըն առանց ձեռք տալոյ զօձիքն իւր, զի մի մնայցէ ծաւալի և կամ անօթի:

Խառն. — Այո՛ տէր նախագահ ունի, ունի, ունի:

Եանձն առնու նախագահն տայ 'ի ձեռն ընծայացուն նամակի մի պարագ պահարան, ասելով.

— Տամ քեզ իշխանութիւն կեղծարարական նամակ տրանելոյ եւ բերելոյ 'ի բաց թախանէն:

Եկողն աւել մի տալով 'ի ձեռն նորա ասէ. — Տամ քեզ իշխանութիւն աւել ամեւելոյ 'ի ժողովատեղիս, առաւօտ եւ երեկոյ, ամս երկուս:

Ապա թաշկինակ մի նետելով աջ յունն ընծայացուն, — Ա՛յն քեզ իշխանութիւն եւ հրաման գողնոց կապելոյ վասն ուշախորտեան գործոն անդամոցս մեծի կեղծարարութեան:

Եետ տալոյ զայս երեք աստիճանս փոքր Դպրութեան, նախագահն ձեռն իւր դնելով 'ի վերայ ընծայացուն ասէ. — Բազումն սաղաթիւի հանգիցէ 'ի վերայ քո, պահելով ըզքեզ աւաղակութեամբ 'ի սպասաւորութիւն խմբիս. ամէն:

ՄԱՍՆ Բ.

(Հարունակելի)

ԱՌԱԿ

ԾՈՅԼԵՐ

Ժամանակաւ Թաթարիստանի իշխան մը պատերազմի մէջ էր, և հրաման ըրած էր որ առ հասարակ ամեն մարդ անխտիր զէնք տոնելով պատերազմի դաշտը երթայ:

Օր մը կը հարցնէ իւր առաջին պաշտօնէին թէ, արդեօք պատերազմի չգացող մարդիկ մնացած են: Պաշտօնեայն կը պատասխանէ. — Ձեր իմ, ամեն մարդ գացած է, միայն խուսմը մը ծոյլեր մնացած են որք ձեր հովանաւորութեան տակ կը պատսպարուին:

— Ի՞նչ ըսել է որ տասնկ ժամանակի մը մէջ երբ երկիրս վտանգի մէջ է, դժբաւանհագան հոգ նստին. կը հրամայեմ որ վաղիւ տնոնք ևս ճամբայ ելնեն:

Երբ պաշտօնեայն ծոյլերուն կը հաշտրդէ իշխանին հրամանը, միաբերան կ'աղաղակեն. « Ի՞նչ ըսել է որ իշխանը այսչափ հազար տարուան մեր առանձնաշնորհումը արհամարհէ. մեր գլուխները սրնկէ հունա կրնան երթալ, բայց ոչ մեր ստերը: »

Իշխանը երբ ծոյլերուն այս ընդդիմութիւնը կը լսէ՝ կը բարկանայ, և կը հրամայէ որ ծոյլերը իր առջև գան, սակայն մեր ծոյլերը այս հրամանին ալ կ'ընդդիմանան, պընդելով թէ՝ « մերին մեր տեղերէն պճրակալն անգամ մեր սկզբան ղէմ է, ինք թող գայ և ըսելիքն ըսէ: »

Իշխանը ճարահատած կուգայ և ծոյլերուն երեսին կը պոռայ. — Ի՞նչ ըսել է որ դուք իմ հրամանիս չէք անսար, հիմա անմիջապէս ճամբայ պէտք է ելնէք: »

Ծուլապետը կը պատասխանէ. — Տէր իմ, պապերէդ ու հայրերէդ յարգուած առանձնաշնորհում մը մի բռնաբարէք, հանգիստ թողէք զմեզ, մենք հացիկդ ուտելով տիտիկ ըրած կաղօթներ քեզի համար:

— Ո՛չ, իմ հրամանս պէտք է կատարուի կը կրկնէ իշխանը, զորմանալի՜ բան, գոնէ որք կանգուն մը տեղ ալ չէք կրնար երթալ:

Ծուլապետը անմիջապէս կը պատասխանէ.

— Հրամանդ մեր գլխուն վրայ, վաղը պատրաստ եմք:

Յաջորդ օրը աշխարհ կը խռնուի, տեսնելու համար ըլէ ծոյլերէն ի՞նչպէս պիտի կատարուի իշխանին հրամանը: Իշխանը իւր պատահականներովը հոն կուգայ. ի նշան ծոյլերուն ճամբայ ելնելուն փողերը կը հնչեն, թնդանթները կը գողան, մեր ծոյլերը հապիւ կը պճրական և ալ չեն շարժիր:

Իշխանը կը սաստէ, « յառաջ ուրեմն ո՛վ ծոյլեր, սակայն ծոյլերը ալ չեն պճրակար. իշխանը կը հրամայէ որ ծոյլերուն գլուխները կտրուին:

— Ո՛չ, կը գոչէ ծուլապետը, վասն զի ձեր հրամանը տէր իմ, կատարուած է:

— Ի՞նչպէս կատարուած է, դուք չէիք որ խոստացաք գոնէ կանգուն մը տեղ երթալ, ահա հագիւ թէ մատ մը տեղ շարժեցաք. կանգունը թերէ՛ք, չափեցէ՛ք:

Երբ կանգունին երկայնքովը չափելու վրայ եին, ծուլապետը պատասխանեց: « Տէր իմ, մեր պայմանը կանգունին երկայնքին վրայ չէր, այլ լայնքին: »

Իշխանը և բոլոր հանդիսականք այն պատասխանէն բահ քահ մըն է կը ձգեն ու կը մեկնին:

Այս առակէն բարոյական մը իսկ հանելու աշխատելն աւելորդ է, միթէ չկոն աշխարհիս մէջ այնպիսի մարդիկ որք իրենց ծուլութիւնը պարտկելու համար ամեն տեսակ հնարագիտութեանց մէջ շատ վարպետ են:

Վ. Վ.

ՊԻՐ ՄԻՒՔԵԱԼԵՄԷ

Բարեկենդանըն իրթէսի կիւնիւագչաւր, օգույանլարըմըզա թանըմը: օւլան մատմազէլ *** խանէլէրինին սօգագ գաբըսը էօնիւնտէ եինէ միւսիւ թագուոր ըլա՜ շու եօլտա պիր միւքեալէմէտէ պուլունմուշ տըր:

— Պիրէ Թագօր, նէ՛ հապէր. կիւ-

Էրբ. — (հիստորիկ) Պաղընը, գող-
լայնը մատամ, էնֆիլյէ գօգմայօր
մը. հէփշիւ.

Մատ. — (ֆօֆյար) հէփշիւ.

Էրբ. — հէփշիւ.

Ճիօ. — հէփշիւ. . . ամմատա սէրթ
էնֆիլյէ հա.

Էրբ. — Տէմէք գօնշումուզ միւսիւ
Պրիբօլէ պուրայա կէլմիշ վէ. . . հէփ-
շիւ. . . գաշար իքէն պատօնու պուրա-
յա պրագմը.

Ճիօ. — Հայրը ճանըմ, գօնշումուզ
միւսիւ. . . հէփշիւ. . . Պրիբօլէ պու-
րայա կէլմէտի. . . հէփշիւ.

Մատ. — Ճանըմ, միւսիւ Պրիբօ.
հէփշիւ. . . պուրատա նէ իշի վար.

Էրբ. — Պրիբօ. Էկէր օ ալշագ պու-
էվտէ իսէ՛ էլիմտէն գուրթուրմայաճա-
ղընա էմին օլուն մատամ, (հիստորիկ) ա-
շըղընը Էվէ գատար տավէթ իթմէյէ
նաւըլ ճէսարէթ իտէյօրսընը.

Մատ. — Էրբօլէ, սէն կալիպա տէլի
օլմուշ սըն.

Էրբ. — Էվվէթ, սէնին սէպէպին ի-
լէ տէլի տիվանէ օլտում. Էվվէթ, օ խա-
յընը պիր քէրրէ էլտէ էթսէմ, Էրա-
ճաղընը պին պիլիբիւ, (իյէրի կիրէր ա-
րաւնագ իյիւն.)

Ճիօ. — Պու պէլագան նաւըլ գուր-
թուրմաղըլ մատամ.

Մատ. — Պիլմէմ, պէնտէ շաշըրտըմ
գալտիւմ.

Պրիբ. — (կիրէրէֆ) ճանըմ, պէնի
պու տար Էէրէ նէյէ՛ թըբատընը, վէ-
րին շու պատթօնումու տա կիտէիւմ, օֆ,
նէ տէրտէ ուլըրատգ.

Ճիօ. — Կիթ պէ հէրիֆ, պաշըմըլը
պէլայա ուլըրթարն.

Պրիբ. — Հաւնիւա ճանըմ, հանի
Էա, պատթօնումու վէրինիլ.

Էրբ. — (իյէրսէն) Աճապա նէրէյէ
կիզէնմիշ տիւր. պիր թիւրլիւ պուլա-
մայօրըմ.

Ճիօ. — Չաբըգ, շաբըգ, շու թարա-
ֆա կիր.

Պրիբ. — Պէն պիր Էէրէ կիթմէմ,
պատթօնումու իսթէրիւմ.

Ճիօ. — Էյ տէֆ օլ. (սխրթէրէֆ օնու
իյէրի կեօթիւրիւ ֆէն Պրիֆօլէնիւ շապ-
կապ Էէրէ սիւշէր.)

Մատ. — Պաղալըմ շու իշին սօնու.
նէրէյէ վարագաճագ.

Էրբ. — (կիրէրէֆ) Պիր տիւրլիւ է-
լէ կէլիբէմէտիւմ, ահ մատամ, (էյիւնսէ
պիր թապսուճա) պիր քէրէ հէրիֆիւիլի
Էագալսամ, շու սիւահլապէյիւնի տա-
ղըտաճաղըմ, հիշ գուրթուրմա Էօգ
տըր.

Մատ. — Պու գատար հիտտէթիւնի-
լին նէ՛ Էէրի վար.

Էրբ. — Նաւըլ հիտտէթլէնմէյիւմ,
Էվիւմին իշինտէ նամուսում բայիմալ օլ-
տուն տա. . . (շաբկայր հեօրէրէֆ) պու
նէ՛ պու շաբկա քիմին. . . Էյ արթըգ
պունա պիր տէյէճէինիլ Էօգ ա՛ մատամ,
սէյլէին պագալըմ, շապկա քիմին.

Ճիօ. — (Էրֆօլէյի կեօրմէյէրէֆ) Ի-
շէրիյէ թըգատըմ. . . ա՛յ պու նէ՛ միւ-
սիւ պուրատա ըմը.

Էրբ. — Նէյի թըգատըն ճիօվաննի.

Ճիօ. (ֆէնսի) Շիմտի նէ՛ տէմէլի,
(աշիֆեար) շէյ, միւսիւ. . . ագ շամտան
գալմա. . . շէյ. . . պիր ագ լահանա գա-
բըկասը արթմըշ ըտը, գարնըմ աճ օլ-
տուղունտան հէման կիթտիւմ միյտէմէ
թըգատըմ, հէփսի պու.

Էրբ. — Էյ պու շաբկա քիմին.

Ճիօ. — Հէ՛ շաբկա՛ մը սահիհ մա-
տամ, պու շաբկա քիմին.

Մատ. — Սէնին տէյիլ մի ա՛ պու-
տալա. (Էրֆ. կեգիւնիպ ստաւագսա)

Ճիօ. — Պէնիւմ մի. հիշ հապէրիւմ
Էօգ տըր.

Էրբ. — Պանա պէյլէ գուրու մա-
սալարը սէյլէմէյին. (ֆօֆյար) ա՛յ պու
նէ՛ պու տա էնֆիլյէ գօգույօ.

Ճիօ. — (ֆօֆյար) Սահիհ պէ, հէփ-
շիւ.

Էրբ. — (մասաւա ֆօֆյար) Գօգլա-
յընը մատամ, պագընըլ էնֆիլյէ գօգ-
մայօր մը, հէփշիւ. . .

Մատ. — Էվվէթ. . . հէփշիւ.

Ճիօ. — հէփշիւ.

Մատ. — Պու շաբկա, ճիօվաննի,
սէն էնֆիլյէ, հէփշիւ. . . չէքէրմիսին. . .
հէփշիւ.

Ճիօ. — Հայրը. . . պէն էնֆիլյէ
հէփշիւ. . . հիշ գուլանմամ.

(Տէվաւի)

ԲԱՑՈՒՄԸ Է ԲԱԺ ԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԵԼԻ

Ազգային և Զանգեզուրի
Շաքարահանության

Գ. ՏԱՐԻ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ ԿԱՐԴԱԼ Ա. ԵՐԵՎԱՆ

Մեծ Վիճակահանության

ՍՈՑԻԱԼ ԲԱՆԿԻ

ՊՈՒԼԱՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
Երևանի քաղաքում

Ա. ՊԱՐԳԵՆԻՆ Է 500,000 ՖՐ. ՈՍԿԻ

50,000 տոմսեր հրապարակ հանուած են, որոնց 25,000ը պիտի շահին հետևելու կարգաւ.

1898 թ. 10ին 1500 թիւեր

1899 թ. 7ին 1500 "

" 4ին 2000 "

" 26ին "

" 19ին "

" 12ին 16,000 "

Մէկ ութերորդ տոմսակին գինն է,
Ոսկի Լէվ Սթ.

Ա. ամսոյ համար	1	25
Բ. "	1	75
Գ. "	2	87 1/2
Դ. "	3	62 1/2
Ե. "	2	87 1/2
Զ. "	2	2 1/2

14 40

Ասոնցմէ զատ կը գտնուին նաեւ քաղաքի, կէս և ամբողջ տոմսեր, որոնց արժէքները համեմատաբար կաւելնան.

Կներու և մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել սեղանաւոր Տ. Սարգիս Գաբրիէլեանի, Վառնա, Մուսալլա:

ԲԱՆԱՍԵՐ

Հանդես Հնախօսական, Դասական, Լեզուարանական և Բնական

որ պիտի հրատարակուի ի Վարիս յառաջիկայ Մարտ ամսոյ վերջը, Տնօրինութեամբ Կ. Յ. Բասմաջեանի եւ աշխատակցութեամբ ազգային և օտար արեւելագիտաց

Տիար Կ. Բասմաջեան, որ իր Հնախօսական ու Լեզուարանական ինքրոց վրայ մինչև ցարդ պարբերական հանդէսներու միջոցաւ հրատարակած հմտակց գրութիւններով ծանօթ է բանասիրաց, քաջայայտ եւ թէ պիտի յաջողի այս ձեռնարկին մէջ ալ: Զերմապէս կը յանձնարարենք քաջալերել զինքը:

Բացուած է բաժանորդագրութիւնը՝ Տարեկան չորս գրքի համար՝ 20 Փրանք, ամէն տեղ. իսկ իւրաքանչիւր գրքն առ նուազն 100 էջէ բաղկացեալ՝ կ'ալժէ 3ր. 6

Հասցէ.— ՊԱՍՏԱՅԵԱՆ 112, Գոյմատ Ռօշըշումառ. Բարիկ:

«ՀԱՆԴԵՍ ԱՄՍՈՐԵԱՅ»

Ուսումնասիրք

Տարեկան 10 ֆր. ոսկի, Վեցամսեայ 6 ֆր. կանխիկ

Կը հրատարակուի ամէն ամսոյ սկիզբը: Հայ—Գրական յօդուածներէն զատ՝ ճշգրիտ տեղեկութիւն կը տրուի հայ—գրականութեան, պատմութեան, եւայլն նկատմամբ ամէն ամիս ելած նոր հրատարակութեանց վրայ: Նոյնպէս քննադատական տեղեկութիւն կը տրուի ազգային լրագրաց մէջ տրուած կարեւոր լրերու վրայ:

«Ազգային լրագրաց բովանդակութիւն ու թղթակցութիւն, ծանուցում, եւայլն:

Խմբագրութեան ղրկուած ամէն գրքերու վրայ՝ քննադատական համառօտ տեղեկութիւն տալը պիտի շարունակուի:

ОТГОВОРНИКЪ М. СКОПОВЪ

Печатница "Взаимность", — Варна.